

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 24/18640-1
Saksbehandler Hilde Eliassen Weidemann

Utvalg	Møtedato
Formannskapet 2023 - 2027	05.12.2024
Helse- og omsorgsutvalget 2023 - 2027	03.12.2024
Oppvekst- og utdanningsutvalget 2023 - 2027	03.12.2024
Kommunestyret 2023 - 2027	11.12.2024

Anmodning om bosetting av flyktninger 2025.

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Grimstad kommune bosetter det antallet flyktninger Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) anmoder om. For 2025 utgjør dette 80 flyktninger. Av disse er det bosettingsplasser for fem enslige mindreårige flyktninger. Familiegjenforening kommer i tillegg.

Vedlegg

kommunenes-utgifter-til-bosetting-og-integrering-av-flyktninger-og-nyankomne-innvandrere-i-2023
Brev fra IMDi Oppmøding om busetting 2025

Sammendrag

IMDi ber kommunen om å ta imot 80 flyktninger, og at 5 av plassene blir benyttet til bosetting av enslige mindreårige flyktninger (EM) over 15 år.

I Grimstad vil det ved utgangen av 2024 være i overkant av 600 personer som er bosatt som flyktninger de siste fem årene.

I Grimstad har vi et godt flyktningfaglig miljø på tvers av avdelinger, enheter og sektorer.

Fagmiljøet jobber bra og systematisk med å løse felles oppgaver.

Grimstad-modellen satser på tidlig innsats for barn, unge og deres familier, blant annet gjennom hjemmebesøk, subsidiering av barnehage og SFO, subsidiering av fritidsaktiviteter for barn og ungdom, svømmekurs, samarbeid med frivilligheten, med mer. Grimstad har gode resultater, og NAV Grimstad har svært gode resultater når det kommer til å få Ukrainsk fordrevne i arbeid.

Flyktningarbeidet finansieres gjennom statlige tilskudd som tildeles via IMDi. Integreringstilskuddet skal bidra til rask og treffsikker bosetting, sikring av god kvalitet i kvalifiserings- og integreringstilbudet, og bidra til overgang til arbeid og utdanning. Tilskuddet skal gi rimelig dekning av merutgiftene kommunen har i arbeidet i bosettingsåret og de fire neste årene. Teknisk beregningsutvalg har beregnet at kommunene gjennom integreringstilskuddet fikk dekket 91,8 % av de reelle kostnadene i 2023, mot 97,3 % i 2022.

Fakta

IMDi ber kommunen om å ta imot 80 flyktninger, og ber om at 5 av plassene blir benyttet til bosetting av enslige mindreårige flyktninger (EM) over 15 år.

Ankomsttallene til Norge har de siste tre årene har vært høye og preget av at et stort antall ukrainere har fått kollektiv beskyttelse. I 2025 forventer norske myndigheter et høyt ankomsttall på omtrent 18 900.

I Grimstad vil det ved utgangen av 2024 være i overkant av 600 personer som er bosatt de siste fem årene. Situasjonen i Ukraina har preget de siste tre årene med særlig høye bosettingstall;

2022 - 165

2023 - 202

2024 – 195 personer i 2024 og i tillegg kommer 12 personer på familiegjenforening.

Selv om størstedelen av de bosatte kommer fra Ukraina, har det også kommet flyktninger fra blant annet Kongo, Afghanistan, Syria, Sudan og Tyrkia.

Grimstadmodellen for bosetting og integrering

I Grimstad har vi et godt flyktningfaglig miljø på tvers av avdelinger, enheter og sektorer.

Fagmiljøet jobber bra og systematisk med å løse felles oppgaver.

Kvalifiseringstjenesten (flyktningtjenesten) er Grimstad-modellens fagsenter og initiativtaker.

Tjenesten holder kontakt med øvrige kommunale tjenester, som skole, barnehage, SFO med flere.

Tjenesten har også ansvaret for å holde det politiske miljøet oppdatert. Flyktningtjenesten ivaretar bosettingsansvaret i samarbeid med IMDi, og er kontaktpunkt utad til andre aktører som Udi og Statsforvalteren.

Grimstad-modellen satser på tidlig innsats for barn, unge og deres familier, blant annet gjennom hjemmebesøk, subsidiering av barnehage og SFO, subsidiering av fritidsaktiviteter for barn og ungdom, svømmekurs, samarbeid med frivilligheten, med mer.

Det enkelte ansvarsområdet innenfor Grimstad-modellen er desentralisert:

- Bosetting og integreringstiltak for hele familien ivaretas av flyktningtjenesten.
- Anskaffelse av boliger ivaretas av boligkontoret i tett samarbeid med flyktningtjenesten.
- Istandsetting av boliger ivaretas gjennom et tverrfaglig samarbeid mellom boligkontoret, flyktningtjenesten og jobbsentralen.
- Flyktninghelsetjenesten ivaretar helsekartlegging og oppfølging.
- NAV ivaretar Introduksjonsprogrammet for voksne i aldersgruppen 18-55 år, samt ulike tiltak for oppfølging inn mot arbeidsmarkedet for alle utover den første perioden.
- Voksenopplæringen ivaretar norskopplæring, samfunnskunnskapskurs og ulike obligatoriske introduksjonskurs etter Integreringsloven, og grunnskoleopplæring etter Opplæringsloven

Økonomi

Flyktningarbeidet finansieres gjennom statlige tilskudd som tildeles via IMDi. Integreringstilskuddet skal bidra til rask og treffsikker bosetting, sikring av god kvalitet i kvalifiserings- og integreringstilbudet, og bidra til overgang til arbeid og utdanning. Tilskuddet skal gi rimelig dekning av merutgiftene kommunen har i arbeidet i bosettingsåret og de fire neste årene.

Integreringstilskuddet skal finansiere kommunens ekstra tiltak til

- Innvandrere- og flyktningtjeneste
- Boligadministrasjon
- Introduksjonsprogram og introduksjonsstønad, sysselsettingstiltak, yrkeskvalifisering og

- arbeidstrening
- Tolketjenester
- Barnehagetjenester
- Integreringstiltak i grunnskolen
- Kultur- og ungdomstiltak
- Utgifter til den kommunale helsetjenesten

Satser for integreringstilskudd i 2024:

Integreringstilskudd År 1 (2024) 241 000 kroner (enslige voksne)

Integreringstilskudd År 1 (2024) 194 400 kroner (voksne)*

Integreringstilskudd År 1 (2024) 187 000 kroner (enslige mindreårige)**

Integreringstilskudd År 1 (2024) 194 400 kroner (barn)*

Integreringstilskudd År 2 (2023) 249 500 kroner

Integreringstilskudd År 3 (2022) 177 400 kroner

Integreringstilskudd År 4 (2021) 88 000 kroner

Integreringstilskudd År 5 (2020) 72 000 kroner

Barnehagetilskudd År 1 (2024) 27 800 kroner (engangstilskudd)

Eldretilskudd År 1 (2024) 180 600 kroner (engangstilskudd) *Personer regnes som voksne fra og med det året de fyller 18 år. **Enslige mindreårige flyktninger utløser integreringstilskudd år 1 med sats for enslige mindreårige flyktninger. Dette gjelder også enslige mindreårige flyktninger som har fylt 18 år ved bosetting.

Ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger (EM) vil kommunen motta særskilt tilskudd i tillegg til integreringstilskuddet (2024):

1 194 800 per år til og med det året barnet fyller 16 år.

753 500 fra 17 år og til ungdommen fyller 20 år.

Integreringstilskuddet, samt tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, finansierer introduksjonsprogrammet.

Kommunen søker IMDi om særlig tilskudd til flyktninger med ekstra utfordringer knyttet til fysisk/psykisk helse og/eller adferd.

Teknisk beregningsutvalg har beregnet at kommunene gjennom integreringstilskuddet fikk dekket 91,8 % av de reelle kostnadene i 2023, mot 97,3 % i 2022. Se vedlagt rapport fra beregningsutvalget 2023.

Vurderinger:

Forutsetninger for å lykkes med å bosette 80 flyktninger i 2025:

- Bosetting skjer etter avtale med IMDi og flyktningtjenesten koordinerer med involverte instanser
- God kommunikasjon og samordning mellom administrasjon og politisk ledelse
- Bosettingen skjer gjennom hele året (unntatt juli)
- Tilstrekkelig tilfang på egnede boliger
- Tilstrekkelig bemanning med faglig kompetanse tilpasset arbeidets omfang på de ulike

områdene

- Familier/voksne som er villige til å påta seg oppgaven som støtte-person for enslige mindreårige flyktninger, og at det finnes boliger som er egnet til formålet.

Under følger status for arbeidet per desember 2024 og vurderinger med tanke på **hva som må til for å lykkes med å bosette 80 i 2025:**

Boligkontoret:

Boligkontoret er avhengig av å både få tilgang på nye private boliger for innleie og fristille boliger der det bor folk i dag. Fristilling av boliger kan gjøres gjennom bruk av startlån. I 2024 har vi fått muligheten til å leie boligene vi trenger for å bosette gjennom privat leiemarked, og vi håper at dette fortsetter. Skulle vi befinne oss i en umulig situasjon og ha mangel på boliger, har det vært sett på muligheten for å raskt kunne oppføre modulboliger. Oppføring av modulboliger vil kreve investering.

Dagens bemanning og viktigheten av å opprettholde bemanning også i 2025:

De siste årene har kommunens portefølje på innleide boliger økt som konsekvens av høye bosettingstall, og andelen boliger innleid fra privatmarked er nå høyere enn andelen kommunale boliger vi eier. Dette medfører mye administrasjon (mange huseiere), i tillegg også oppgaver knyttet til driftsoppgaver i boligene for å ivareta vårt ansvar som leietaker. Det er derfor viktig at bemanningen opprettholdes, og at man er oppmerksom på at den økte arbeidsmengden med dobling av boligporteføljen også kan føre til at boligkontoret får kapasitetsproblemer. Det er i den sammenheng avgjørende at den gode kommunikasjonslinjen med flyktingetjenesten fungerer og at bosettingene fordeles jevnt over hele året. Brannvesenet har også etterlyst rutiner for branntilsyn og oppfølging av boforhold på alle boligene vi leier på det private marked. I kommunalt eide boliger er dette bygg-drifters oppgave, men de har ikke ansvar i de private boligene. Boligkontoret arbeider med å få på plass rutiner og sjekkliste for oppfølging av brannsikkerhet og tilsyn i boligene vi leier inn fra det private, men dette vil også avhenge av at menneskelige ressurser er på plass.

Jobbsentralen gjør klar boligene med møbler og nødvendig utstyr, og jobber tett sammen med boligkontoret og flyktingtjenesten.

Flyktinghelsetjenesten:

Flyktinghelsetjenesten fungerer i dag på mange måter som en pårørende for flyktingene, en som ordner opp slik at flyktingene får den helsehjelpen de skal ha.

Flyktinghelsetjenesten skal i hovedsak prioritere helsemottak (inkludert rutineundersøkelse for tuberkulose i tillegg til screeningundersøkelser av andre smittsomme sykdommer) og oppfølging av funn, innen to uker etter ankomst, tremåneders helseoppfølging og å søke særlig tilskudd, samt innhentingsvaksinasjon i forhold til det norske barnevaksinasjonsprogrammet. I tillegg tilbyr flyktinghelsetjenesten i Grimstad 12. mnd. oppfølgingsamtale til overføringsflyktninger, «åpen-helsedør» opptil fire dager i uken på Kvalifiseringstjenesten og tett oppfølging av helseutfordringer hos de flyktingene som har behov for det. Tjenesten er også utnevnt som barnekoordinator til barn med sammensatte behov.

Bemanning:

Flyktinghelsetjenesten opplever stort arbeidstrykk og høyt stress blant de ansatte slik situasjonen er nå, og det er ikke forventet at dette arbeidspresset vil bli mindre første halvår 2025. Siden Grimstad kommune bosetter færre personer i 2025 vil det naturlig nok bli mindre å gjøre i forhold til helsemottak, men det er økende behov for oppfølging av de som allerede er her da flere viser seg

å ha større hjelpebehov. Et uventet høyt antall av personene bosatt fra 2023 har hatt, og har, store oppfølgingsbehov og må følges opp tett.

Oppsummert har tjenesten stort behov for å videreføre dagens bemanning også i 2025.

NAV:

Per 01.desember er det 147 som er aktive i introduksjonsprogrammet nå, og 29 som skal starte opp i løpet av januar og februar. Noen vil avsluttes i Introduksjonsprogrammet, men skal da følges opp videre av veiledere som jobber arbeidsrettet med deltakere som fremdeles trenger bistand for å komme ut i arbeid. Per 01.12.24 er det 75 flyktninger som følges opp etter at de har avsluttet introduksjonsprogrammet. Så totalt i februar vil vi ha ca. 250 flyktninger å følge opp, fordelt på deltakere i introduksjonsprogrammet og de som skal følges opp etter intro. I tillegg kommer de som skal bosettes i 2025.

NAV Grimstad har svært gode resultater når det kommer til å få Ukrainsk fordrevne i arbeid. Fra NAV begynte å måle overgang til arbeid for Ukrainere så har vi hatt en økning i andel Ukrainsk fordrevne i arbeid fra 28,7 % i desember 2023, til 37 % i oktober 2024. Snittet for Agder i oktober 2024 er 22 %. Grimstad er den kommunen, blant kommuner vi naturlig kan sammenligne oss med, som har høyest andel Ukrainere i arbeid i Agder.

Det er totalt 10 årsverk knyttet til arbeid med flyktninger i NAV Grimstad, fordelt som følger: 5,5 årsverk i Introduksjonsprogrammet, 3 veiledere følger opp flyktninger som er klare for arbeid, både de som fremdeles er i introduksjonsprogrammet og de som er ferdig introduksjonsprogrammet, og 1,5 årsverk jobber med å skrive vedtak i henhold til sosialtjenesteloven.

Anbefalingene fra IMDi tilsier at en veileder i introduksjonsprogrammet maks bør følge opp 25 deltakere, for å sikre god oppfølging og progresjon, og veilederne i NAV Grimstad har 26-27 hver.

NAV Grimstad har nylig justert arbeidsmetodikken for å kunne ha enda mer fokus på arbeidsrettet oppfølging. Vi ser allerede effekt av denne måten å jobbe på, og vil være avhengig av å beholde antall årsverk for å kunne videreføre det gode arbeidet vi har gjort i 2024 over i 2025.

Kvalifiseringstjenesten – flyktningtjenesten og voksenopplæringen:

Flyktningtjenesten koordinerer og ivaretar bosettingsansvaret i tett samarbeid med IMDi, og er et kontaktpunkt utad til andre aktører. Flyktningtjenesten har helhetsansvaret ved selve bosettingen henter på flyplassen, har boveiledning, følger barna inn i skole, barnehage, fritidsaktivitet.

Flyktningtjenesten har også ansvaret for å sette opp og gjennomføre foreldreveiledningskurs, samfunnsinformasjon og ulike elementer innenfor livsmestring.

Mottoet er å veilede til selvstendighet gjennom trygghet og tillit. Det er for tiden 12 årsverk i flyktningtjenesten som alle er kontaktpersoner for et antall flyktninger, og skal følge opp totalen av de 600 som er innenfor femårsperioden. Oppfølgingen tilpasses behov hos den enkelte, og det er svært store forskjeller på som er nødvendig oppfølging.

I Voksenopplæringen er det for tiden 270 deltakere. 21 lærere underviser i ulike norskkurs, samfunnskunnskapskurs, arbeidslivs-norsk, grunnskole for voksne og spesialpedagogisk undervisning for norske voksne. Det forventes et høyt antall deltakere også i 2025 da mange begynte opplæringen høsten 2024. Oppfølging og opplæring av de som har kommet de siste årene gir gode resultater, men er ressurskrevende.

Arbeidet med enslige mindreårige flyktninger ligger under flyktningtjenesten når ungdommen

over 15 år. Arbeidet skal gjøres i tett samarbeid med Barnevernet som vil føre tilsyn med arbeidet og godkjenne aktuelle familier/voksenpersoner.

I Grimstad har ulike boformer vært prøvd ut for EM, blant annet større bokollektiv med døgnbemanning og hybler med tilsyn. Flyktningtjenestens vurdering er at den mest aktuelle formen for botilbud er å etablere en boform som gir mulighet for å skape et hjem. Erfaringen er at små enheter gir bedre boforhold for EM.

Aktuell organisering er å bosette ungdommer i aldersgruppen 15-18 år som kan;

- Bosettes hos familie/par/enslig voksen fra samme nasjonalitet, 1-2 ungdommer i samme enhet.
- Bosettes tett på familie, i liten leilighet/hybel i nærheten med tilpasset oppfølging, 1-2 ungdommer i samme enhet.

Boenhetene vil følges opp av medarbeider i flyktningtjenesten og omfanget vil utgjøre ca. 50 % stilling, samt ressurs i barnevernet til oppfølging. Bemanningen må justeres ved behov.

Økonomien i arbeidet med EM anses å være god, og beregningsutvalgets rapport viser en dekningsgrad på 113,8 % (2023).

En forutsetning for å lykkes med dette, er at det blir mulig å finne familier/voksne som er villige til å påta seg oppgaven.

Konklusjon

De ulike tjenesteområdene uttrykker at det er et godt samarbeid som får gode resultater i arbeidet med flyktninger. Å bosette 80 personer er et antall som anses å være fint med tanke på videreføring av fagområdet og er en god måte å få en gradvis normalisering av antall.

Muligheten for å ta imot 5 enslige mindreårige flyktninger avhenger av både tilfang på egnede boliger og voksne som er interessert og egnet til å påta seg oppgaven.

Alle tjenesteområdene ber om at bemanningen beholdes på dagens nivå inntil de nødvendige tjenestene er ivarettatt for alle innenfor femårsperioden, og deretter må bemanningen justeres for å tilpasses arbeidets omfang.